

**DISPOZITII COMUNITARE
IN DOMENIUL SECURITATII SOCIALE**

***Drepturile voastre in timpul deplasarii in
interiorul Uniunii Europene***

Ocupare & afaceri sociale
Securitate si integrare sociala
Comisia europeana, Directia generala ocupare, afaceri sociale
si egalitate de sanse

Manuscris editat in 1 octombrie 2004

Continutul acestei publicatii nu reflecta neaparat parerea sau pozitia Comisiei Europene, Directia generala ocupare, afaceri sociale si egalitate de sanse, care se ocupa cu problemele sociale si de egalitate de sanse.

Daca doriti sa primiti un buletin informativ in format electronic < EMail > referitor la directia generala ocupare, afaceri sociale si egalitate de sanse din cadrul Comisiei europene, trimiteti o scrisoare electronica la urmatoarea adresa : empl-esmail@cec.eu.int. Buletinul informativ apare in mod regulat in limbile germana, engleza si franceza .

« Europa Direct » este un serviciu menit sa va ajute in gasirea raspunsurilor la intrebarile referitoare la Uniunea Europeana .
Un numar gratuit unic : 00 800 67 89 10 11

Alte numeroase informatii referitoare la Uniunea Europeana pot fi gasite pe internet, Serverul Europa (<http://europa.eu.int>).

O fisa bibliografica se gaseste la finalul lucrarii.

Luxembourg : Biroul publicatiilor oficiale ale Comunitatilor Europene , 2005

ISBN 92-894-8495-0

~ Comunitatile Europene , 2005

Preluare autorizata, facandu-se mentiune a sursei.

Editata in Belgia

De ce acest ghid?

Scopul acestui ghid este sa furnizeze informatii usor de inteles, referitoare la drepturile si obligatiile in domeniul securitatii sociale, atunci cand sunteti sub incidenta sistemelor de securitate sociala a doua sau a mai multor State membre ale Uniunii Europene.

De exemplu, ar putea fi cazul exercitarii unei activitati profesionale in strainatate, a stabilirii in Uniunea Europeana sau, pur si simplu, in timpul unei excursii intr-un alt stat membru.

Sistemele de securitate sociala sunt foarte diferite de la un stat la altul si dispozitiile comunitare de securitate sociala, evoluand in permanenta, nu urmaresc sa le armonizeze. Unicul scop al acestor dispozitii este evitarea, in parte sau in totalitate, a pierderii drepturilor de securitate sociala atunci cand se fac deplasari dintr-un stat membru in altul.

Situatia dumneavoastra in domeniul securitatii sociale este posibil sa se modifice in timp ce va deplasati intr-un alt stat membru. Va recomandam, deci, calduros sa va familiarizati din timp cu capitolele potrivite din acest ghid si, daca este necesar, pentru mai multe informatii sa luati legatura cu institutia de securitate sociala din tara dumneavoastra de domiciliu.

Este de notat ca prezentul ghid nu descrie sistemele de securitate sociala ale statelor membre. Vetii gasi in acest sens un rezumat mai pe larg, intr-un ghid care a fost publicat de catre Biroul de publicatii oficiale ale Comunitatilor Europene, in 2002. Acesta se intituleaza «Drepturile voastre de securitate sociala cand calatoriti in Uniunea Europeana»-Ghid practic, si poate fi obtinut de la adresa mentionata la sfirsitul acestui ghid.

CUPRINS

DISPOZITII COMUNITARE

IN DOMENIUL SECURITATII SOCIALE	1
DE CE ACEST GHID?	3
1. DE CE AVEM NEVOIE DE DISPOZITII COMUNITATRE IN DOMENIUL SECURITATII SOCIALE?.....	5
2. VA PRIVESC ACESTE DISPOZITII?.....	7
3. IN CE TARI PUTETI SA FACETI APEL LA ACESTE DISPOZITII?	8
4. CE DOMENII SUNT ACOPERITE?	9
5. CARE ESTE CONTINUTUL DISPOZITIILOR COMUNITARE IN DOMENIUL SECURITATII SOCIALE?	10
5.1 <i>In ce stat sunteti asigurat?</i>	12
5.2 <i>Care sunt drepturile si obligatiile in statul in care sunteti asigurat?</i>	14
5.3 <i>Ce ar trebui sa stiti in caz de boala sau de maternitate</i>	15
5.4 <i>Accidente de munca si boli profesionale</i>	20
5.5 <i>Invaliditatea</i>	21
5.6 <i>Cine imi va plati pensia la batranete?</i>	24
5.7 <i>Prestatii pentru urmasi si alocatii de deces</i>	28
5.8 <i>Cum se procedeaza in caz de somaj?</i>	29
5.9 <i>Care sunt prestatiile familiale?</i>	32
6. INTR-UN CUVANT, DREPTURILE VOASTRE IN CALITATE DE	33
6.1. <i>Lucrator frontalier</i>	33
6.2. <i>Lucrator sezonier</i>	33
6.3. <i>Lucrator detasat in strainatate</i>	34
6.4. <i>Titular al unei pensii</i>	35
6.5. <i>Student</i>	36
6.6. <i>Turist</i>	36
6.7. <i>Persoana inactiva</i>	37
6.8. <i>Cetatean al unui stat tert</i>	37
7. FUNCTIONAREA IN PRACTICA A DISPOZITIILOR COMUNITARE	38
7.1 <i>Regulile comunitare sunt prioritare: nu va ingrijorati de conflictele intre legislatiile nationale si regulamente</i>	38
7.2 <i>Formulare si formalitati</i>	38
7.3. <i>Tari straine, limbi straine - nu neaparat o problema!</i>	41
7.4 <i>Institutiile de securitate sociala ale statelor membre: un punct de contact in caz de probleme</i>	42
7.5 <i>.Intentarea unei actiuni in justitie: cel mai strict drept</i>	43
7.6 <i>Curtea de justitie a Comunitatilor Europene – garantul drepturilor cetatenilor europeni</i>	44
8. ALTE INTREBARI?	46

1. De ce avem nevoie de dispozitii comunitare in domeniul securitatii sociale?

Fara existenta dispozitiilor comunitare in domeniul securitatii sociale, milioane de cetateni europeni ar fi insuficient protejati.

Lucratorii salariati si lucratorii independenti, functionarii, titularii unei pensii, studentii, turistii si alte categorii de persoane care-si exercita dreptul lor de a se deplasa si de a ramane un timp, in mod liber, in interiorul Uniunii Europene, sunt confruntati cu multe aspecte si probleme legate de securitatea lor sociala, cum ar fi :

- Cine plateste factura de la spital in caz de accident sau de boala in timpul unei sederi in strainatate ?
- Care sunt drepturile la pensie ale unei persoane care a fost angajata intr-o alta tara timp de mai multi ani ?
- Care tara ar trebui sa plateasca indemnizatii pentru somaj lucratorilor frontalierei ?
- Care stat ar trebui sa plateasca prestatii familiale in timp ce copii traiesc intr-un alt stat membru ?
- Unde ar trebui platite cotizatiile de securitate sociala, in ce limba ar trebui prezentate cererile pentru prestatii si care sunt termenele care trebuie respectate ?

Legislatiile nationale in domeniul securitatii sociale nu sunt intodeauna capabile sa raspunda in totalitate sau partial la aceste intrebari : numerosi lucratori se expun riscului sa fie asigurati de doua ori sau deloc, putand astfel sa piarda drepturile de prestatii de securitate sociala cand nu ar avea posibilitatea de a obtine altele.

Iata de ce avem nevoie de dispozitii europene aplicabile in toata Europa pentru a garanta o protectie eficienta si completa.

Persoanele protejate de aceste dispozitii nu isi vor exercita fara frica dreptul lor de a se deplasa si de a sta o perioada in interiorul Uniunii Europene decat daca sunt sigure ca nu vor fi lezate sub aspectul securitatii sociale .

Aceste dispozitii exista de mai bine de 30 de ani. Ele au fost adaptate, imbunatatite si extinse in mai multe etape. In prezent, ele figureaza in Regulamentele (CEE) nr. 1408/71 si (CEE) nr. 574/72¹.

Aceste regulamente propun solutii practice si satisfacatoare la cea mai mare parte a problemelor transfrontaliere care apar in domeniul securitatii sociale. Asa cum veti constata, anumite probleme nu au fost inca solutionate. Serviciile Comisiei Comunitatilor Europene continua de atunci eforturile de imbunatatire si simplificare a dispozitiilor comunitare pentru a le face mai usor de citit si de a umple lacunele care mai exista inca.

Asa cum sunt si dispozitiile nationale in domeniul securitatii sociale, dispozitiile comunitare referitoare la securitatea sociala par, la prima vedere, dificile, in termeni complicati si complecsi. Insa nu va descurajati: principiile de baza sunt foarte usor de inteles, chiar si pentru necunoscatori.

Noi speram ca explicatiile care urmeaza va vor da o privire de ansamblu, dar pentru cazuri speciale adresati-va autoritatilor publice, institutiilor de asigurare competente si numeroaselor organizatii si asociatii care se ocupa cu problemele lucratorilor care se deplaseaza in tarile Uniunii Europene si in Spatiul Economic European si sa consultati acest ghid inainte de a lua o oarecare decizie pentru viitorul profesional si personal.

¹ Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 referitor la aplicarea regimurilor de securitate socială salariaților, lucrătorilor independenți și membrilor familiilor acestora care se deplasează în interiorul Comunității Europene, și Regulamentul (CEE) nr. 574/72 referitor la modalitățile de aplicare a Regulamentului (CEE) nr 1408/71

2. Va privesc aceste dispozitii?

In prezent, dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale nu sunt valabile pentru toate persoanele care se deplaseaza sau raman o perioada in Statele membre ale Uniunii Europene si in Spatiul Economic European. Acestea conteaza din momentul in care stiti ca sunteti acoperiti si protejati de aceste dispozitii: numai in acest caz le puteti invoca la tribunale si in fata institutiilor europene.

Presupunand ca au cetatenia unui stat membru al Uniunii Europene sau al Spatiului Economic European, numai urmatoarele persoane sunt protejate de dispozitiile comunitare:

- Lucratorii salariati si lucratorii independenti care sunt sau care au fost asigurati in cadrul legislatiei unuia dintre aceste state;
- Functionarii ²;
- Studentii ³;
- Titularii unei pensii, chiar daca s-au pensionat inainte ca tara lor sa adere la Uniunea Europeana sau la Spatiul Economic European;
- Membrii familiilor sau urmasii persoanelor mentionate, oricare ar fi cetatenia lor. In principal, statutul de membru al familiei este definit in legislatia Statului de domiciliu;
- Cei care provin din tarile terte (pentru mai multe informatii a se vedea punctul 6.8).

Persoanele care nu apartin nici uneia dintre categoriile mentionate nu sunt protejate de dispozitiile comunitare. Este vorba, de asemenea, despre :

- Persoanele care nu sunt sau sunt prea putin acoperite de un regim general de securitate sociala nationala sau membrii familiei unui lucrator salariat sau lucrator independent sau a unui titular de pensii (persoane inactive) in aceeasi situatie.

² Regulamentul (CE) nr 1606/98 al Consiliului din 29 iunie 1998 (JO L 209 din 25.07.1998)

³ Regulamentul (CE) nr 307/1999 al Consiliului din 8 februarie 1999 (JO L din 12.02.1999)

3 . In ce tari puteti sa faceti apel la aceste dispozitii?

Puteti sa faceti apel la dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale in toate Statele membre ale Uniunii Europene sau ale Spatiul Economic European, mai precis :

Belgia	Cipru	Slovenia
Cehia	Letonia	Slovacia
Danemarca	Lituania	Finlanda
Germania	Luxemburg	Suedia
Estonia	Ungaria	Marea Britanie
Grecia	Malta	Islanda
Spania	Olanda	Lichtenstein
Franta	Austria	Norvegia
Irlanda	Polonia	
Italia	Portugalia	

Este de mentionat faptul ca dispozitiile referitoare la securitate sociala se aplica in aceeasi masura si in Elvetia de la 1 iunie 2002, potrivit unui acord bilateral intre aceasta tara si Comunitate.

Remarca

Cand termenii < tara > , < Stat > sau < Stat Membru > : se vor folosi in acest ghid, se va face mereu referire la tarile deja mentionate. Toate celelalte state sunt numite : < tari tert > sau : < state tert > .

Daca puteti dovedi perioadele de asigurare intr-un Stat membru si intr-o tara terta, nu puteti beneficia de dispozitii comunitare in domeniul securitatii sociale in ceea ce priveste relatia cu acest stat tert. Cu toate acestea, exista in numeroase cazuri, acorduri bilaterale de securitate sociala intre statul membru si statul tert sau intre Uniunea Europeana si un stat care nu este membru, care ofera o protectie similara. Pentru mai multe informatii, adresati-va institutiilor de securitate sociala din tara voastra de origine.

4 . Ce domenii sunt acoperite?

Dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale se aplica oricarei legislatii nationale in urmatoarele domenii :

- Boala si maternitate ;
- Accidente de munca ;
- Boli profesionale ;
- Prestatii de invaliditate ;
- Pensie de batranete ;
- Prestatii pentru urmasi;
- Alocatii de deces ;
- Prestatii de somaj ;
- Prestatii familiale ;

Ceea ce inseamna ca puteti intotdeauna sa apelati la dispozitiile comunitare atunci cand este necesar, pentru drepturile dumneavoastra.

Cu toate acestea, dispozitiile comunitare nu se aplica in urmatoarele domenii:

- Asistenta sociala si medicala: aceste prestatii sunt, in mod normal, legate de venituri si nu sunt legate de categoriile mentionate anterior;
- Servicii acordate victimelor de razboi sau persoanelor care suporta consecintele acestuia;
- Servicii care tin de regimuri de pre-pensionare deja existente; pentru aceste servicii exista alte dispozitii comunitare aplicabile.

In ceea ce priveste prestatiile care tin de sisteme de prestatii acordate in cadrul schemelor de pensii ocupationale, acest drept a fost reglementat de o directiva a Consiliului.⁴

In anumite cazuri, s-ar putea dovedi dificil de hotarat daca dispozitiile comunitare acopera o prestatie particulara. Nu ezitati sa contactati institutia potrivita pentru a va convinge.

Important

Dispozitiile comunitare privesc domeniile de securitate sociala si nu fiscalitatea, aceasta fiind reglementata de acorduri bilaterale. Trebuie sa va adresati administratiei fiscale din tara dumneavoastra pentru mai multe informatii.

⁴ Directiva 98/48/CE al Consiliului din 29 iunie 1998 (JO L 209 din 25.07.1998)

5. Care este continutul dispozitiilor comunitare in domeniul securitatii sociale?

Dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale nu inlocuiesc diversele sisteme nationale de securitate sociala printr-un sistem unic european. Aceasta armonizare este inca imposibila avand in vedere diferentele mari intre cele 28 State membre ale Uniunii Europene si ale Spatiului Economic European. Aceste sisteme de securitate sociala diferite sunt consecinta, pe de o parte, a traditiilor inradacinate profund in cultura nationala si, pe de alta parte, a preferintelor.

Dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale nu urmaresc sa armonizeze, ci pur si simplu sa coordoneze sistemele nationale de securitate sociala.

Altfel spus, fiecare stat membru este liber sa decida cine trebuie asigurat sub legislatia sa, care prestatii sunt asigurate si in ce conditii, cum sunt calculate aceste prestatii si cat din cotizatii trebuie folosite in acest scop. Dispozitiile comunitare stabilesc reguli si principii comune care trebuie respectate de catre toate autoritatile publice nationale, de institutiile de securitate sociala, de Curti si tribunale, in timp ce aplica legile nationale.

In acest fel se garanteaza ca aplicarea diferitelor legislatii nationale nu penalizeaza pe cei care-si exercita dreptul de a se deplasa sau a ramane o perioada in interiorul Uniunii Europene sau al Spatiului Economic European.

In termeni simpli, daca v-ati exercitat dreptul de a calatori sau de a avea rezidenta intr-un Stat membru, nu veti fi lezati fata de o alta persoana care a trait mereu sau a muncit intr-un singur Stat membru. Trebuie, fara indoiala, sa se rezolve problemele mentionate.

- In anumite State membre, securitatea sociala este bazata pe domiciliu, in timp ce in alte tari numai persoanele care exercita o activitate profesionala (si membrii familiilor lor) sunt asigurate. Pentru a evita situatia cand lucatorii migranti sunt asigurati de doua ori sau niciodata, dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale hotarasc legislatia nationala care se aplica unui lucurator migrant in fiecare caz particular.
- Sub o legislatie nationala, dreptul la prestatii depinde adesea de indeplinirea anumitor perioade de asigurare, de munca sau de domiciliu (dupa tara si tipul de prestatii: sase luni, un an, cinci ani, zece ani, chiar cinsprezece ani in anumite cazuri).

Exemplu : Ce se va întâmpla cu un lucrator migrant care devine invalid si care a fost la început asigurat timp de 4 ani într-un stat membru, unde trebuie justificati cel puțin cinci ani de asigurare pentru a obține prestații de invaliditate, apoi timp de 14 ani într-un stat membru, unde sunt necesari 15 ani de asigurare pentru a obține astfel de prestații.

Daca reglementarile nu existau, acest lucrator, aplicand doar legislatiile nationale, nu ar fi avut dreptul la prestațiile de invaliditate in nici unul dintre aceste State, desi, in total el a fost asigurat optsprezece ani.

Dispozitiile comunitare prevad o «insumare a perioadelor » insemnand ca, daca este cazul, perioadele de asigurare, de angajare sau de domiciliu indeplinite sub legislatia unui stat membru sunt luate in considerare pentru stabilirea dreptului la prestații sub legislatia unui alt stat membru.

- Aplicand legislatia nationala, prestațiile sunt adesea acordate in exclusivitate persoanelor care au domiciliul in statul in cauza, in alte cazuri cuantumul prestațiilor este redus (de ex .70% in loc de 100%) daca o persoana pleaca sa se stabileasca într-o tara straina. Aceasta situatie defavorizeaza mai ales lucratorii frontaliери, lucratorii sezonieri, membrii familiilor lucratorilor migranti care traiesc in statul de origine si pensionarii care au fost angajati in mai multe state membre sau care, la varsta pensionarii, se hotarasc pur si simplu sa se stabileasca in alt Stat membru. Dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale propun, pentru toate categoriile de prestații, solutii potrivite pentru aceasta problema.
- Atunci cand sunt vizate legislatiile mai multor state, dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale trebuie sa hotarasca carei tari ii revine obligatia de a plati prestațiile.

Iata rolul dispozitiilor comunitare referitoare la securitatea sociala. Acestea nu vor introduce noi tipuri de prestații si nu suprima legislatiile nationale. Unicul lor scop este de a proteja cetateanul european care munceste, traieste sau are rezidenta o perioada într-un alt stat membru.

5.1 In ce stat sunteti asigurat?

Inainte de a incepe o activitate profesionala in strainatate, trebuie sa stiti in ce tara veti fi asigurat. Cu alte cuvinte, de legislatia carui stat membru veti fi protejat? Aceasta are importanta nu numai pentru cotizatiile de securitate sociala, dar si pentru drepturile dumneavoastra la prestatii si de primirea drepturilor viitoare de pensie.

Dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale prevad reguli detaliate care vor stabili, in fiecare caz, legislatia nationala care trebuie aplicata, principiile sunt simple si sunt explicate in randurile de mai jos

A . Sunteti supus legislatiei unui singur Stat membru

Acest principiu se aplica tuturor lucratorilor salariati si lucratorilor independenti care sunt protejati de dispozitiile comunitare, fara sa conteze care este numarul de state in care o activitate profesionala este exercitata: persoanele care muncesc in patru sau cinci state membre sunt in egala masura supuse legislatiei unui singur stat.

Exista o exceptie la acest principiu de baza: o persoana care este simultan lucrator salariat intr-un stat membru si lucrator independent intr-un altul poate – in cazuri exceptionale – sa fie asigurata in cele doua state .

B. Sunteti asigurat in tara unde va exercitati activitatea profesionala

Acest principiu se aplica lucratorilor salariati si lucratorilor independenti, chiar daca au domiciliul pe teritoriul unei alte tari sau ca societatile sau angajatorii sunt intr-un alt stat membru.

Cu alte cuvinte, daca ati incetat activitatea profesionala intr-un Stat membru pentru a exercita o alta intr-un alt Stat membru, veti fi supus legislatiei «noului» stat de munca. In consecinta, nu va veti mai bucura de drepturi in « vechiul » stat si veti incepe sa le obtineti in noul stat, fara sa aiba importanta daca aveti sau nu domiciliul in noul stat, unde lucrati. Chiar in calitate de lucrator frontalier, care continua sa aiba domiciliul in vechiul stat de munca, veti fi asigurat de legislatia statului in care lucrati.

C. Exceptie: detasarea in strainatate

Se intampla ca intreprinderea care va angajeaza intr-o tara sa va trimita pentru o perioada intr-un alt stat, din motive profesionale (delegare, detasare). Daca perioada de munca nu depaseste dousprezece luni (si daca nu sunteti trimis pentru a inlocui un alt lucrator caruia i se termina perioada de detasare) legislatia aplicabila nu se va schimba.

Cu alte cuvinte, veti ramane asigurat de catre legislatia <vechii tari> chiar daca sunteti detasat intr-o noua tara. Aceasta solutie este justificata, deoarece ar fi inutil sa se schimbe legislatia aplicabila pentru perioade atat de scurte de munca in strainatate.

Inainte de plecarea in tara unde sunteti trimis, ar trebui sa va procurati formularul E 101 care sa ateste ca veti fi protejat de legislatia statului din care proveniti. Dumneavoastra sau angajatorul dumneavoastra, puteti obtine acest formular de la institutia Statului membru a carui legislatie ramane aplicabila.

Insa, daca exista circumstante neprevazute care determina ca perioada de munca din strainatate sa depaseasca douasprezece luni, puteti cere o prelungire a trimiterii cu inca douasprezece luni suplimentare: in acest caz, formularul pe care ar trebui sa vi-l procurati este E 102.

Dispozitiile privind detasarea in strainatate nu se aplica doar lucratorilor salariatii, ci si lucratorilor independenti care exercita o activitate profesionala intr-o alta tara.

D. Categori speciale de persoane

Marinarii: daca sunteti marinar si lucrati la bordul unui vas care navigheaza sub pavilionul unui stat membru, veti fi asigurat in acest stat, chiar daca traiti in alta tara.

Lucratorii din transportul international (excluzand marinarii): daca sunteti angajatii unei firme care asigura servicii de transport international pe caile ferate, aeriene sau caile navigabile interne, veti fi asigurat de catre statul membru unde intreprinderea isi are sediul (exceptie fiind situatia cand lucrati intr-o sucursala sau agentie (filiala) a acestei firme si sunteti efectiv angajat in tara in care traiti).

Functionarii: daca sunteti functionar (sau asimilat) sunteti asigurat in tara in a carei administratie sunteti angajat .

Persoanele care desfasoara serviciul militar: veti fi supus legislatiei tarii pentru care efectuati serviciul militar. Aceasta regula este valabila si pentru persoanele care sunt chemate sa efectueze un serviciu civil.

Persoanele angajate de misiuni diplomatice sau de posturi consulare: in principiu, veti fi asigurat in statul unde sunteti angajat (adica in statul unde se gaseste misiunea diplomatica sau postul consular); cu toate acestea, daca sunteti cetatean al statului de acreditare sau de trimitere, puteti, de asemenea, sa optati pentru o asigurare in acest stat.

E. Cazuri particulare

In anumite cazuri exceptionale, regulile mentionate nu sunt suficiente pentru a decide tara in care lucratorul salariat sau independent va fi asigurat.

Persoane care muncesc in mod obisnuit in mai multe state membre

Daca, in mod obisnuit, sunteti angajat in mai multe state membre, sunteti asigurat in tara unde aveti domiciliul, daca efectuati o parte din activitate in acest stat.

Aceasta este, de asemenea, valabil si pentru lucratorii independenti care muncesc in mai multe state membre. Daca nu aveti domiciliul intr-unul dintre statele unde va exercitati activitatea profesionala, atunci veti fi asigurat fie in statul unde angajatorul are resedinta, fie in statul unde compania care va angajeaza are sediul social (daca sunteti salariat). Daca sunteti lucrator independent, veti fi asigurat acolo unde va efectuati cea mai mare parte din activitatea de lucrator independent.

Persoane care sunt salariate intr-un Stat membru si nesalariate intr-un altul

In principiu, dumneavoastra sunteti asigurat intr-o tara unde exercitati o activitate platita cu un salariu. Cum am mentionat anterior, puteti totusi sa fiti asigurati in doua state, in mod exceptional, iar in acest caz trebuie sa contactati institutiile de securitate sociala a statelor membre unde lucrati.

5.2 Care sunt drepturile si obligatiile in statul in care sunteti asigurat ?

In ceea ce priveste legislatia referitoare la securitatea sociala a tarii in care sunteti asigurat, dumneavoastra aveti aceleasi drepturi si obligatii ca cetatenii acelui stat. Mai exact, aceasta inseamna ca cererea dumneavoastra pentru primirea prestatii nu poate fi respinsa doar pentru ca nu aveti domiciliul in aceasta tara.

Puteti intotdeauna sa invocati principiul egalitatii de tratament.

Asa cum a decis Curtea de Justitie a Comunitatilor Europene, acest principiu se aplica nu numai formelor de discriminare evidenta ('directa'), dar si tuturor formelor ascunse ('indirecte'), acolo unde o dispozitie a legislatiei nationale se aplica in mod identic cetatenilor statului respectiv si strainilor, insa ii penalizeaza, fara indoiala, pe cei din urma.

Exemplu :

Un stat membru subordoneaza primirea dreptului la prestatii de conditie sa fi fost prezent in acest stat o anumita perioada si aceasta conditie este ceruta tuturor lucratorilor. Este mai mult decat evident ca cetatenii acestui stat sunt favorizati in raport cu lucratorii migranti.

In numeroase cazuri, principiul egalitatii de tratament nu este suficient pentru a proteja lucratorii migranti, daca acestia sau membrii familiilor lor au domiciliul in afara statului sub legislatia caruia sunt asigurat, sau daca lucratorul in cauza este intr-o situatie de asigurare intrerupta care a fost indeplinita sub legislatiile a doua sau mai multor state. Pentru dispozitii speciale in asemenea cazuri, a se vedea punctele de la 5.3 pana la 5.9.

In aplicarea dispozitiilor comunitare in domeniul securitatii sociale, aveti dreptul, in aceeasi calitate ca cetatenii statului unde sunteti asigurat, sa alegeti membrii organismelor de conducere din institutiile de securitate sociala sau sa participati la desemnarea acestora, cu toate acestea, legislatia nationala decide daca dumneavoastra puteti detine anumite functii in aceste organisme.

In sfarsit nu trebuie sa uitati obligatiile dumneavoastra tinand cont de legislatia Statului in care sunteti asigurat. Aceasta presupune in principal obligatiile de a plati cotizatiile de securitate sociala, dar si celelalte obligatii impuse cetatenilor statului respectiv.

5.3 Ce ar trebui sa stiti in caz de boala sau de maternitate

Dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale contin un capitol detaliat privind prestatiile in caz de boala si de maternitate, fiind cuprinse aici reguli speciale aplicabile lucratorilor, somerilor, titularilor unei pensii si membrilor familiilor lor care locuiesc sau raman un timp in strainatate. Acestea ofera o protectie larga si eficace, nu numai lucratorilor care migreaza si membrilor familiilor lor, dar si tuturor persoanelor vizate de catre aceste dispozitii, mai ales milioanele de turisti care-si petrec vacantele in strainatate. Explicatiile urmatoare vor sa va dea o privire de ansamblu asupra drepturilor dumneavoastra la anumite prestatii, dar si sfaturi practice in demersurile pe care trebuie sa le intreprindeti.

A. Conditii cerute – Totalizare

Atunci cand anumite conditii trebuie indeplinite pentru a putea beneficia de prestatii, institutia competenta trebuie sa tina cont de perioadele de asigurare, de rezidenta sau de angajare indeplinite sub legislatia altor tari (totalizarea). Aceasta garantie semnifica ca nu veti pierde protectia asigurarii de boala daca va veti schimba locul de munca sau daca va mutati in alt stat.

Exemplu :

In anumite tari, nu aveti dreptul la prestatii de sanatate decat dupa sase luni de asigurare. Dispozitiile comunitare garanteaza ca un lucrator care a intrerupt asigurarea precedenta pentru a se muta in acest stat va avea dreptul la prestatii medicale inca de la inceputul asigurarii.

Prestatiile medicale in caz de boala sau de maternitate difera in fiecare stat unde dispozitiile comunitare in materie de securitate sociala sunt aplicate. Cu toate acestea, doua mari categorii de prestatii exista in toate tarile care apartin Uniunii Europene sau Spatiului Economic European: prestatiile in bani si prestatiile in natura.

B. Prestatiile de boala in bani

In mod normal acestea sunt destinate sa inlocuiasca veniturile (remuneratiile, salariile) care sunt suspendate ca urmare a bolii. Serviciile oferite intr-o situatie anume (dependenta) pot fi considerate ca prestatii de boala in bani.

In general, aceste prestatii sunt acordate aplicand legislatia tarii unde sunteti asigurat, oricare ar fi tara de domiciliu sau sedere pentru o perioada temporara.

Aceasta regula se aplica tuturor categoriilor de persoane si in toate situatiile: lucratori frontaliери, lucratori sezonieri, lucratori detasati in strainatate, titularii unei pensii sau membrii familiei. Cuantumul si durata prestatiilor depind in totalitate de legislatia Statului unde sunteti asigurat si, in general va vor fi acordate direct de catre institutia la care sunteti asigurat.

C. Prestatii de boala in natura

Aceste servicii presupun ingrijirile medicale si stomatologice, medicamentele si spitalizarile, precum si platile destinate rambursarii costurilor acestor servicii.

Ca o regula generala, acestea sunt acordate aplicand legislatia tarii dumneavoastra de domiciliu sau de resedinta, ca si cum ati fi asigurat in acest stat. Acest fapt ar putea genera o situatie mai mult sau mai putin favorabila decat daca ati fi supus legislatiei tarii unde sunteti efectiv asigurat.

Motivul acestei reguli este lesne de inteles: este imposibil pentru medicii si institutiile in cauza sa cunoasca in detaliu legislatia a 28 de state diferite: in consecinta ei aplica intotdeauna legislatia din tara lor, chiar daca persoana respectiva este asigurata in alta tara.

In acest ghid am vorbit adesea, si vom vorbi in continuare, de domiciliu si de resedinta pe o perioada. Inainte de a continua, trebuie sa stiti care este diferenta dintre cei doi termeni.

Domiciliul este locul unde o persoana traieste in mod normal; **resedinta** este locul unde o persoana locuieste temporar.

Cu toate acestea, simplul fapt ca prestatiile in natura sunt acordate aplicandu-se legislatia Statului de domiciliu sau de resedinta nu inseamna ca persoanele acoperite de dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale pot primi in mod liber aceste prestatii in toate tarile in cauza, fara restrictii si limite. Este important sa se cunoasca conditiile concrete care se aplica in diverse situatii si categorii de persoane in privinta dreptului la prestatii de sanatate.

D. Domiciliul in tara in care sunteti asigurat

Daca aveti domiciliul in tara in care sunteti asigurat, se intelege de la sine ca aveti dreptul la toate serviciile in natura prevazute de legislatia acestei tari. Aceste servicii sunt acordate de catre institutia de asigurare medicala din tara de domiciliu, in aceleasi conditii, pentru toate persoanele asigurate in acest stat.

E. Domiciliul in afara tarii in care sunteti asigurat

Daca aveti domiciliul intr-o alta tara decat cea in care sunteti asigurat, aveti dreptul la toate serviciile in natura, conform legislatiei statului de domiciliu. Serviciile sunt acordate de catre institutia de asigurare medicala din locul de domiciliu, ca si cum ati fi aici asigurat. In cazul in care ati fi un lucrator frontalier, trebuie sa stiti ca aceasta categorie are, de asemenea, drepturi in tara sa de munca.

Acest lucru este valabil pentru toate categoriile de persoane acoperite de dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale (lucratori salariati si lucratori independenti, functionari, persoane asigurate, someri, titulari de pensie si membrii familiilor acestor persoane), oricare ar fi tara lor de domiciliu. Institutia de asigurare medicala din locul de domiciliu este in mod normal rambursata de catre institutia de asigurare medicala la care sunteti asigurat .

F. Resedinta (sedere temporara) in afara tarii unde sunteti asigurat

Daca ramaneti o perioada intr-o alta tara decat cea unde sunteti asigurat, veti avea dreptul la toate serviciile in natura care sunt necesare din punct de vedere medical pe perioada resedintei intr-un alt stat membru, tinandu-se seama de natura serviciilor si de durata estimata a resedintei (sederii temporare).

Cu alte cuvinte, veti primi intotdeauna ingrijirile necesare, intelegandu-se si spitalizarea cea mai costisitoare (de exemplu : terapie intensiva dupa o criza cardiaca). Insa atentie, daca scopul sederii dumneavoastra in strainatate este de a va ingriji din punct de vedere medical, exista conditii speciale de aplicare.

Remarca

Explicatiile continute in acest capitol sunt valabile in egala masura serviciilor de maternitate in bani sau in natura .

Cardul european de asigurare de sanatate

Incepand cu 1 iunie 2004, cetatenii europeni care se deplaseaza in interiorul Spatiului Economic European, adica in Uniunea Europeana, Norvegia, Islanda, Liechtenstein, cat si Elvetia, din motive personale si profesionale, vor primi, un card european de asigurare de sanatate, care va facilita acordarea ingrijirilor medicale care vor fi necesare in timpul sederii temporare.

Acest card european inlocuieste formularele:

- E 111 si E 111 B (formulare folosite de catre turisti)
- E 110 (formular folosit de catre transportatorii internationali)
- E 128 (formular utilizat de catre lucratorii detasati intr-un alt stat membru si studenti)
- E 119 (folosit de somerii care sunt in cautarea unui loc de munca intr-un alt stat membru si care au nevoie de ingrijiri de sanatate)

Fiecare stat este responsabil pentru eliberarea si distribuirea cardului european de asigurare de sanatate pe teritoriul sau. Modelul acestui card este identic si prezinta aceleasi caracteristici tehnice in fiecare stat membru. Acest lucru permite recunoasterea imediata a cardului de catre cei care acorda ingrijiri in natura, carora le este prezentat.

Totusi, mai multe state membre beneficiaza de o perioada de tranzitie, timp in care acestea continua sa emita formularele prezentate anterior, dar care nu vor mai fi valabile incepand cu 31 decembrie 2005.

G. Deplasarea in strainatate care are drept scop ingrijirea medicala

Daca veti merge intr-un stat pentru a primi ingrijiri, costurile acestor ingrijiri vor fi preluate de catre institutia dumneavoastra de asigurare de sanatate doar daca ati primit autorizatia prealabila. Aceasta decizie apartine institutiei de asigurari de sanatate. Autorizatia ceruta nu poate fi refuzata daca ingrijirile respective se numara printe prestatiile cuprinse in legislatia tarii dumneavoastra si nu sunt disponibile in momentul in care sunt cerute. Institutia competenta trebuie sa va elibereze formularul E112. In acest caz, veti avea dreptul la prestatii care se ofera in tara in care va deplasati. In anumite cazuri, veti putea cere, in egala masura, rambursarea cheltuielilor platite de dumneavoastra in tara de origine.

La baza jurisprudentei referitoare la acordarea prestatiilor, Curtea a declarat ca asiguratii sociali care nu au autorizatie prealabila, pot sa ceara institutiei la care sunt asigurati rambursarea cheltuielilor pentru tratamentul medical acordat in afara infrastructurii spitalicesti intr-un alt stat membru, dupa baremul statului de asigurare.

Prin aceasta jurisprudenta, Curtea a decis ca institutiile de securitate sociala pot refuza autorizatia prealabila pentru accesul la spitalizare intr-un alt stat membru. Cu toate acestea,

pentru ca o autorizatie administrativa prealabila sa se justifice trebuie sa se bazeze pe criterii obiective si care nu discrimineaza, cunoscute dinainte. Aceste criterii trebuie sa nu depinda de autoritatile nationale, astfel incat acestea sa nu abuzeze de puterea lor in mod arbitrar. O procedura usor accesibila trebuie sa permita ca o cerere de autorizatie sa fie tratata in mod obiectiv si impartial intr-un timp rezonabil. Refuzul obtinerii unei autorizatii ar trebui sa se poata contesta intr-un recurs judiciar sau cvazi judiciar. In orice caz, autoritatile nationale trebuie sa tina cont de toate circumstantele fiecarui caz, deci nu numai de starea de sanatate a pacientului, dar si de trecutul sau medical.

H. Sfaturi practice

Domiciliul in afara statului in care sunteti asigurat

Daca aveti domiciliul intr-un alt stat decat cel in care sunteti asigurat, ar trebui sa va inregistrati la institutia de asigurare din locul de domiciliu. Pentru aceasta, veti avea nevoie de urmatoarele formulare pe care puteti sa le procurati de la institutia de asigurare medicala la care sunteti afiliat.

- Formularul E 106 pentru lucratori salariati si lucratori independenti si membrii familiilor lor care locuiesc impreuna in acelasi stat
- Formularul E 109 pentru membrii de familie care traiesc intr-o alta tara decat cea in care lucratorul salariat sau lucratorul independent in cauza traieste
- Formularul E 121 pentru titularii de pensie si membrii familiilor lor care traiesc in acelasi stat
- Formularul E 122 pentru membrii familiei unui titular de pensie care nu traiesc impreuna cu cel in cauza ;
- Formularul E 127 pentru fiecare titular de pensie sau de renta si pentru fiecare membru al familiei sale

In anumite cazuri formularul este trimis direct la institutia de asigurare medicala din locul de domiciliu; pentru mai multe informatii adresati-va institutiei abilitate.

5.4. Accidente de munca si boli profesionale

Dispozitiile comunitare referitoare la prestatiile in caz de accidente de munca sau boli profesionale sunt relativ simple si usor de inteles. Sub numeroase aspecte, acestea pot fi comparate cu dispozitiile privind prestatiile in caz de boala.

A. Prestatiile in natura

Daca sunteti victima unui accident de munca sau daca suferiti de o boala profesionala, veti avea in orice situatie drepturi la prestatii in natura, aplicandu-se legislatia din tara dumneavoastra de domiciliu.

Daca aveti domiciliul in alt stat decat cel in care sunteti asigurat, institutia statului de domiciliu va va acorda prestatii in natura aplicandu-se legislatia acestui stat si acestea vor fi rambursate de catre institutia competenta, pentru toate prestatiile acordate. Pentru prestatiile de sanatate aceasta solutie este justificata, deoarece este imposibil pentru medici din tara dumneavoastra de domiciliu sa cunoasca 28 de legislatii diferite in care ati putea fi asigurat.

B. Prestatiile in bani

Prestatiile sunt intotdeauna acordate in conformitate cu legislatia Statului in care sunteti asigurat in momentul accidentului de munca sau a aparitiei bolii profesionale, oricare ar fi tara de domiciliu sau de rezidenta (sedere temporara).

Intr-o maniera generala, prestatiile sunt acordate direct de catre institutia acestui stat, cu toate acestea, aceasta poate sa convina impreuna cu institutiile statului de domiciliu sau de resedinta, ca acestea din urma vor plati prestatiile in cauza (ceea ce nu modifica in nici un caz cuantumul prestatiei).

Daca calculul prestatiilor in cauza se bazeaza pe venituri medii, se va tine seama doar de salariile primite de la inceputul asigurarii conform legislatiei Statului care plateste prestatiile. Regula este valabila si daca calculul se efectueaza pe baza salariilor de referinta.

Daca cuantumul prestatiilor in bani depinde de numarul membrilor familiei dumneavoastra, se va tine cont in egala masura de membrii familiei care au domiciliul intr-un alt stat membru.

C. Accidente in timpul calatoriei

Daca sunteti victima unui accident in timpul unei calatorii in afara teritoriului Statului unde sunteti asigurat, va veti pastra protectia impotriva riscului de accidente .

5.5 Invaliditatea

Sistemele de asigurare in caz de invaliditate ale celor 28 de state care apartin Uniunii Europene si Spatiului Economic European variaza in mod considerabil. Totusi pot fi diferite doua mari tipuri:

- In numeroase tari, pensia de invaliditate este calculata in acelasi fel ca si pensia de batranete, adica cuantumul pensiei depinde de perioada dumneavoastra de asigurare: cu cat perioada de asigurare realizata inainte de a deveni invalid va fi mai lunga, cu atat pensia dumneavoastra va fi mai mare.
Sub aceste regimuri, de obicei nu mai este necesar sa fiti asigurati efectiv in momentul cand survine invaliditatea.
- In alte tari, cuantumul pensiei de invaliditate nu depinde de perioada de asigurare. Aceasta inseamna ca veti beneficia de acelasi cuantum, indiferent daca ati fi fost asigurat cinci, zece sau douazeci de ani inainte de a deveni invalid.
Sub aceste regimuri dreptul la pensie depinde de asigurarea efectiva din momentul cand a survenit invaliditatea : daca ati incetat sa mai lucrati cu putin timp inainte, nu veti avea dreptul la o pensie de invaliditate !

Aceasta diferenta intre regimurile nationale de asigurare in caz de invaliditate impiedica o coordonare in acest aspect si nu este mereu usor de inteles dar, ca si pentru alte categorii de prestatii, obiectivul dispozitiilor comunitare este simplu : daca un lucrator migrant devine invalid nu trebuie sa fie lezat in raport cu o persoana care a muncit si trait mereu intr-o singura tara.

Explicatiile urmatoare cuprind problemele cele mai frecvente pe care un lucrator migrant poate sa le intampine atunci cand devine invalid.

A. Reguli generale

Totalizarea: institutia statului caruia ii cereti o pensie tine cont de perioadele de asigurare sau de domiciliu pe care le-ati realizat sub legislatia oricarui stat membru, daca este necesar, pentru a avea dreptul la prestatii.

Domiciliul sau resedinta in strainatate: daca aveti dreptul la o pensie pentru invalitate, ea va va fi acordata acolo unde aveti domiciliul sau resedinta, pe teritoriul Uniunii Europene sau in Spatiul Economic European.

Examene medicale: daca aveti dreptul la o pensie pentru invalitate intr-un stat, dar dumneavoastra aveti domiciliul sau resedinta o perioada intr-un alt stat, institutia locului de domiciliu sau resedinta va face toate verificarile administrative si expertizele medicale necesare. Pentru aceste examene e posibil sa fiti obligati sa va intoarcati in statul care acorda pensia, atat timp cat starea dumneavoastra de sanatate va permite aceasta.

B. Persoane care au fost asigurate intr-un singur stat

Daca ati fost asigurat intr-o singura tara, cuantumul pensiei dumneavoastra de invaliditate va fi calculat conform legislatiei acestei tari; veti avea aceleasi drepturi ca si cetatenii acestui stat.

C . Persoane care au fost asigurate in mai multe state

Daca inainte de a deveni invalid, ati fost asigurat in mai multe state, exista mai multe situatii posibile.

- Ati fost asigurat in exclusivitate intr-o tara in care cuantumul pensiei depinde de durata perioadelor de asigurare: in acest caz veti primi pensii diferite din partea fiecaruia dintre aceste state. Cuanumul fiecarei pensii va corespunde perioadelor de asigurare indeplinite in diverse state (pentru mai multe detalii referitoare la metoda de calcul, a se vedea punctul 5.6).
- Ati fost asigurat in exclusivitate in tari in care cuantumul pensiei nu depinde de durata de asigurare: veti obtine o pensie de la statul in care erati asigurat atunci cand a intervenit invaliditatea. Vetii avea intotdeauna dreptul la cuantumul total al acestei pensii, chiar daca nu ati fost asigurat in aceasta tara decat putin timp (un an de exemplu). Pe de alta parte, nu veti avea dreptul la pensiile acordate de alte state in care ati fost asigurat . Concret aceasta inseamna ca:
- Daca ati fost, la inceput, asigurat intr-o tara in care pensiile de invaliditate sunt relativ mici, apoi intr-o tara in care acestea sunt ridicate, veti obtine pensia mare, chiar daca ati fost asigurat pe o perioada mult mai lunga in primul stat.
- Daca prima data ati fost asigurat intr-o tara in care pensiile de invaliditate sunt <ridicate>, apoi intr-o tara in care acestea sunt mici, o veti obtine doar pe cea mai mica, in statul in care erati asigurat atunci cand a intervenit invaliditatea
Acest lucru reflecta intradevar filozofia regimurilor de risc in care cuantumul pensiilor nu depinde de perioada de asigurare: importanta este asigurarea efectiva in momentul aparitiei invaliditatii !
- Ati fost la inceput asigurat intr-o tara unde cuantumul pensiei de invaliditate depinde de perioada de asigurare, apoi intr-o tara unde acest lucru nu conteaza : veti obtine doua pensii, una de la primul stat care corespunde perioadelor de asigurare indeplinite sub legislatia sa si una de la cel de-al doilea stat, unde erati asigurat in momentul survenirii invaliditatii.
Acest cel de-al doilea stat va fi obligat, in mod normal, sa va acorde o pensie completa, inasa adesea nu veti obtine decat o pensie redusa, deoarece Statul in care va aflati cand a intervenit invaliditatea tine cont de pensia pe care o acorda primul stat. Vetii avea impresia ca veti pierde o parte din drepturile de pensie pentru care ati muncit si ati cotizat, inasa nimic nu este mai fals. Daca ati fost intotdeauna asigurat intr-unul dintre aceste State in cauza (nu conteaza care), nu ati fi putut niciodata primi o pensie mai ridicata decat cea la care aveti dreptul azi; nu sunteti nici mai bine nici mai putin recompensat decat cineva care a muncit intr-un singur stat pe parcursul intregii cariere profesionale.

- Ati fost mai intai asigurat intr-o tara in care cuantumul pensiei nu depinde de durata perioadei de asigurare, apoi intr-o tara in care pensia depinde de aceste perioade: veti primi doua pensii distincte, corespunzatoare fiecare duratei perioadelor dumneavoastra de asigurare in aceste doua tari.

D. O problema inca nerezolvata: deciziile privind procentul (gradul) de invaliditate

Determinarea procentului (gradului) de invaliditate ridica o problema potentiala persoanelor care au fost asigurate in mai multe state. Aceste hotarari sunt luate conform legislatiei nationale, de catre institutiile nationale ale fiecarui stat unde persoana a fost asigurata. Decizia unei institutii nu obliga celelalte institutii din celelalte state in cauza, decat in anumite cazuri particulare. Diferentele considerabile intre criteriile de stabilire a procentului (gradului) de invaliditate care sunt definite in legislatiile nationale pot avea consecinte grave, deoarece, in cele mai multe dintre cazuri, cuantumul pensiei depinde de procentul (gradul) de invaliditate.

Exemplu

O persoana a fost asigurata 20 de ani in statul A, apoi 5 ani in statul B si in final 2 ani in statul C. In aceste trei state cuantumul pensiei de invaliditate depinde de durata perioadelor de asigurare. Aceasta persoana inceteaza sa mai munceasca in Statul C cand este considerata invalida 100%. Cu toate acestea, Statul C nu-i ofera decat o mica pensie deoarece acea persoana nu a fost asigurata decat doi ani. Aceasta persoana va primi in egala masura o pensie mica de la Statul B, unde a fost asigurata timp de cinci ani si unde a fost considerat invalid 70%. In Statul A unde a fost asigurat cea mai mare parte de timp a carierei sale profesionale (20 de ani) nu va primi nici un fel de pensie: conform legislatiei acestui stat el nu e considerat invalid.

In acest exemplu, persoana in cauza va fi mai bine compensata daca pensia de invaliditate in Statul C nu depinde de durata perioadei de asigurare; aceasta va primi atunci o pensie completa de la Statul C, fara sa mai conteze daca este considerat invalid de catre legislatiile Statelor A si B.

Situatiile descrise mai sus se datoreaza faptului ca dispozitiile comunitare nu armonizeaza sistemele nationale de securitate sociala, ci se multumesc sa le coordoneze. Cu toate acestea, toti lucratorii ar fi avantajati in cazul unei imbunatatiri a recunoasterii reciproce a deciziilor legate de procentele (gradele) de invaliditate.

5.6 Cine imi va plati pensia la batranete?

Pensiile pentru batranete se numara printre cele mai importante prestatii de securitate sociala. Este firesc ca persoanele care doresc sa exercite activitati profesionale in strainatate sa vrea sa aiba o idee clara despre repercursiunile asupra drepturilor viitoare la pensie, inainte de a lua o hotarare definitiva. Acestea isi vor pune urmatoarele intrebari :

- Ce se va intampla cu cotizatiile depuse pana acum ?
- Care stat va plati pensia ?
- Va fi pensia platita in toata Europa, fara reduceri sau suspendari ?

Lucratorii nu vor fi pregatiti sa-si exercite dreptul de libera circulatie in Europa decat daca sunt siguri ca dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale le dau un raspuns satisfactor la aceste intrebari.

Iata principiile care se aplica unei persoane care inceteaza sa mai munceasca intr-o tara si-si continua activitatile intr-o alta :

- In fiecare tara unde un lucrator a fost asigurat, evidenta perioadelor de asigurare este pastrata pana in momentul cand acesta atinge varsta de pensionare: cu alte cuvinte, cotizatiile efective nu sunt nici transferate intr-o alta tara, nici platite acestui lucrator, daca acesta nu mai este asigurat in acest Stat.
- Fiecare tara unde o persoana a fost asigurata timp de un an sau mai mult va trebui sa acorde o pensie de batranete in momentul cand lucratorul va atinge varsta pensionarii; de exemplu, daca ati muncit in trei state, veti obtine trei pensii de batranete diferite atunci cand veti atinge varsta pensionarii;
- Aceasta pensie va fi calculata in functie de dosarul de asigurare in aceasta tara ; daca ati fost aici asigurat o lunga perioada de timp veti obtine o pensie relativ mare; daca nu, atunci pensia dumneavoastra va fi relativ mica

Dar ce se va intampla daca ati fost asigurat intr-o tara mai putin de un an ? Cotizatiile dumneavoastra in acest stat vor fi pierdute ?

Exemplu :

Ati fost asigurat zece luni in Belgia, noua luni in Germania, cinsprezece ani in Franta, si ati incheiat cariera de lucrator in Italia unde puteti justifica sapte ani de cotizatii .

Nu va fie frica de nimic ! Lunile de asigurare din Belgia si Germania nu se vor pierde. Italia, tara unde ati avut ultimul loc de munca, va fi, statul care va prelua cele zece luni din Belgia si noua din Germania !

Aceste solutii garanteaza ca persoanele care au muncit in mai multe tari nu vor fi lezate: nici o cotizatie nu se va pierde, drepturile primite sunt protejate si fiecare tara va acorda o

pensie corespunzatoare perioadelor de asigurare care au fost indeplinite. Aceasta solutie este buna pentru lucratorii migranti, dar este in acelasi timp bine echilibrata si in interesul statelor membre, deoarece nici o tara nu acorda lucratorului nici mai mult nici mai putin decat pensia la care are dreptul tinand cont de cotizatiile existente.

Exemplele urmatoare evidentiaza calculul si plata pensiilor.

A. Reguli generale

Conditii cerute – Totalizarea: daca perioada dumneavoastra de asigurare intr-o tara nu este suficienta pentru a avea dreptul la o pensie in aceasta tara se va tine cont de perioadele de asigurare realizate in alte tari.

Domiciliu sau resedinta in strainatate: pensia dumneavoastra de batranete va va fi acordata acolo unde aveti domiciliul sau resedinta pentru o perioada pe teritoriul Uniunii Europene sau in Spatiul Economic European, fara reduceri, modificari sau suspendari. Acest lucru se aplica nu numai < vechilor lucratori migranti > dar si tuturor titularilor de pensii care au domiciliul intr-un alt stat.

Important

Acest principiu nu se aplica pentru anumite prestatii speciale necontributive. In cea mai mare parte a cazurilor, acestea <depind de venituri> (adica prestatiile sunt acordate persoanelor al caror quantum al pensiilor este inferior unui anumit plafon). Aceste prestatii va sunt oferite atata timp cat aveti domiciliul in statul in cauza; de exemplu: venitul garantat al unei persoane in varsta in Belgia, alocatia suplimentara a Fondului national de solidaritate in Franta sau pensiile necontributive de batranete in Irlanda sau in Portugalia (acestea sunt prestatiile pentru care nu se aplica principiul mentionat).

Cu alte cuvinte, plata acestor prestatii va inceta daca va veti muta intr-un alt Stat. Acesta din urma va trebui sa va ofere prestatii corespunzatoare, chiar daca nu ati muncit aici niciodata.

Exemplu

Dumneavoastra aveti domiciliul in Portugalia unde veti beneficia de o pensie necontributiva. La 65 de ani, va hotarati sa va mutati in Franta. Ce se intampla in acest caz ?

Portugalia va suspenda plata pensiei necontributive de batranete, insa Franta va trebui sa va aloce o suma suplimentara din Fondul national de solidaritate.

B. Ati fost asigurat doar intr-un singur stat

In acest caz, quantumul pensiei va fi calculat, in conformitate cu legislatia acestei tari, in acelasi mod ca si pentru cetatenii acestui stat.

Nu are importanta daca aveti domiciliul sau nu in acest stat la varsta pensionarii.

C. Ati fost asigurat in mai multe state

Veti primi o pensie din fiecare stat in care ati fost asigurat cel putin un an. Aceste pensii vor corespunde perioadelor de asigurare din fiecare din statele in cauza.

Exemplu

Ati fost asigurat :

- Zece ani in Statul membru A
- Douazeci si cinci in Statul membru B
- Cinci ani in Statul membru C

Aceasta inseamna ca in total ati fost asigurat timp de patruzeci de ani inainte de a atinge varsta pensionarii.

Statul membru A va calcula cuantumul pensiei la care veti avea dreptul dupa patruzeci de ani de asigurare aici. Veti obtine suma care corespunde perioadelor efective de asigurare, adica $10/40$ (sau $1/4$) din aceasta suma.

La fel, Statul membru B va va plati $25/40$ (sau $5/8$) din suma la care ati avea dreptul in acest Stat, dupa patruzeci de ani de asigurare.

In sfarsit, Statul membru C va va plati $5/40$ ($1/8$) din suma la care ati fi avut dreptul in acest Stat C, dupa patruzeci de ani de asigurare.

D. Probleme practice

Varsta de pensionare: asa cum am mentionat deja, sistemele de securitate sociala din Statele membre nu sunt armonizate. In consecinta, nu este de mirare ca varsta de pensionare variaza de la un stat la altul. De exemplu, veti primi o pensie la 60, 65 sau chiar la 67 de ani, in functie de legislatia fiecarui stat.

Exemplu

Un lucrator a fost la inceput asigurat timp de 35 de ani in Statul A (varsta de pensionare este in acest stat de 67 ani), apoi timp de 10 ani in Statul B (varsta de pensionare: 60 de ani). La varsta de 60 de ani ar trebui sa inceteze sa mai munceasca in statul B si ar avea dreptul, din partea acestui Stat la o mica pensie care corespunde duratei perioadei de asigurare indeplinita in acest stat ($10/45$). Va trebui sa astepte inca 7 ani inainte de a avea dreptul la o pensie relativ ridicata in Statul A ($33/45$). In anumite cazuri, pensia primita din Statul B este atat de mica incat cel interesat ar trebui sa recurga la asistenta sociala.

Pentru a evita aceasta situatie neplacuta, informati-va, inainte de plecare, despre varsta de pensionare din tara de unde vreti sa va exercitati activitatea profesionala.

Cursuri de schimb: daca primiti o pensie dintr-un alt stat, ar trebui in mod normal sa fie transformata in moneda tarii dumneavoastra de domiciliu.

In trecut, aceasta convertire era facuta la cursuri de schimb adesea diferite, ceea ce ar fi determinat profitul sau pierderea, in functie de moneda in cauza. In cazul monedei Euro, cursurile de schimb sunt fixate de patru ori pe an, ceea ce a permis eliminarea acestei probleme.

Cu toate acestea, problema fluctuatiei ramane totusi, in cazul pensiilor acordate de Danemarca, Suedia, Marea Britanie, Islanda, Liechtenstein, Norvegia, Elvetia si inca noua state membre.

Taxe postale si bancare: daca pensia va este platita de catre un alt stat, taxele postale si bancare ar putea sa va fie imputate. In cazuri exceptionale, daca cuantumul pensiei este foarte mic (de exemplu, pensia corespunzatoare unui an de asigurare in strainatate), plata acestor costuri poate sa reduca considerabil pensia dumnevoastra.

5.7 Prestatii pentru urmasi si alocatii de deces

A. Pensii pentru vaduva/vaduv

In general, aceleasi reguli se aplica pensiilor acordate sotilor urmasi, dar si pensiilor de invaliditate si de batranete (a se vedea punctul 5.6)

- Pensiile trebuie platite fara reducere, modificare sau suspendare, oricare ar fi locul de domiciliu al sotului urmas pe teritoriul Uniunii Europene sau in Spatiul Economic European;
- Daca defunctul mai era salariat sau lucrator independent, pensia acordata sotului supravietuitor va fi calculata dupa principiile care ar fi fost aplicate asigurarii propriu zise;
- Daca defunctul era deja titularul unei pensii, pensia acordata urmasului va fi calculata in conformitate cu legislatia nationala respectiva. Daca titularul de pensie primea pensii conform legislatiilor a doua sau mai multe tari, sotul va avea in mod egal dreptul la pensii de vaduvie/urmas conform acestor legislatii (care vor fi in mod normal mai mici decat pensia de batranete a defunctului).

Este de remarcat ca, in conformitate cu legislatia anumitor state membre in care asigurarea de pensie se bazeaza pe locul de domiciliu (de ex. Olanda), nici o pensie de urmas nu este prevazuta pentru persoanele care au atins chiar ele varsta de pensionare, considerate ca si-au constituit ele insele propria lor pensie in timpul domiciliului in tara in cauza.

B. Prestatii pentru copii orfani

Daca sunteti orfanul unei persoane care a fost asigurata conform legislatiei unui singur stat membru, veti avea dreptul la prestatii de orfan in conformitate cu legislatia acelui stat unde aveti domiciliul, pe teritoriul Uniunii Europene sau al Spatiului Economic European.

Daca sunteti copil orfan al unui parinte (persoana) care a fost asigurat conform legislatiei a doua state membre sau a mai multora, veti avea dreptul, sub anumite conditii, la pensii proportionate, conform legislatiei fiecarui stat in cauza.

Avand in vedere complexitatea procedurii de stabilire a cuantumului prestatiiilor la care aveti dreptul, va recomandam sa luati legatura cu institutiile nationale de securitate sociala, daca doriti mai multe informatii sau ajutor.

C. Alocatii de deces

Ca pentru toate celelalte categorii de prestatii, institutiile nationale ale unui Stat membru trebuie sa tina cont de perioadele de asigurare sau de domiciliu realizate conform legislatiei unui alt stat membru, daca exista conditii pentru acordarea dreptului la aceste prestatii.

Este de inteles ca alocatiile de deces vor fi acordate de catre institutia competenta a Statului unde defunctul era asigurat, oricare ar fi statul de domiciliu a celui indreptatit.

5.8 Cum se procedeaza in caz de somaj?

Intr-o perioada caracterizata de o rata ridicata a somajului, dispozitiile comunitare in domeniul asigurarilor de somaj sunt foarte importante. Comparandu-le cu dispozitiile aplicabile pentru alte categorii de prestatii, sunt relativ restrictive si mai putin generoase. In consecinta, trebuie sa cititi cu atentie explicatiile urmatoare: altfel v-ati putea confrunta cu probleme, chiar cu pierderea dreptului la prestatii de somaj.

A. Reguli elementare

Conditii cerute – Totalizarea: daca va pierdeti locul de munca, institutia din tara unde cereti ajutor de somaj trebuie sa tina cont de perioadele de asigurare sau de somaj indeplinite sub legislatia oricarui alt stat membru, daca ar trebui sa va acorde drepturi la ajutor de somaj in acest stat.

Important

Contrar altor prestatii, aceasta regula nu are valoare decat daca ati realizat aceste perioade conform legislatiei tarii unde solicitati prestatii, inainte de a va pierde locul de munca. Cu alte cuvinte, este imposibil sa cereti prestatii de somaj intr-o tara unde nu ati fost asigurat inainte de a va pierde locul de munca, doar in cazul lucratorilor frontaliери aplicandu-se reguli specifice.

Daca suntei asigurat in tara dumneavoastra de domiciliu (pentru ca lucrați aici) aveti dreptul, conform legislatiei, la prestatii de somaj, in aceleasi conditii ca si cetatenii acestui stat.

Daca membrii familiei dumneavoastra au domiciliul intr-un alt stat membru si daca cuantumul prestatiilor de somaj depinde de numarul membrilor familiei, se va tine cont de acestia ca si cand ar avea domiciliul in tara care va ofera aceste prestatii.

Daca calculul indemnizatiei de somaj se efectueaza pe baza cuantumului remuneratiei sau a salariului anterior, nu se va tine cont decat de remuneratia sau de salariul primit in Statul unde ati fost angajat in ultimul loc de munca (chiar daca ati muncit timp de patru saptamani sau mai putin; daca nu, calculul se va efectua pe baza remuneratiei sau salariului normal care corespunde angajarii respective).

B. Reguli speciale aplicabile lucratorilor frontaliери

Daca sunteti lucrator frontaliер (punctul 6.1) sau somer partial sau intermitent (munca cu orar redus), veti primi prestatiile prevazute de catre legislatia statului in care sunteti asigurat, ca si cum ati avea domiciliul in acest stat.

Daca totusi sunteti somer definitiv, veti primi prestatii acordate in exclusivitate conform legislatiei tarii de domiciliu, ca si cum ati fi fost asigurat in aceasta tara pe perioada de desfasurare a activitatii la ultimul loc de munca. Cu alte cuvinte, chiar daca nu ati platit cotizatii institutiei din tara de domiciliu, trebuie sa va inscrieti la serviciile de ocupare din aceasta tara pentru a primi aici prestatii. Aceasta regula a fost elaborata presupunandu-se ca lucratorii frontaliери vor pastra legaturi stranse cu tara lor de domiciliu si ca vor avea mari sanse sa gaseasca aici un nou loc de munca. In consecinta, daca puteti sa dovediti legaturi stranse cu tara in care ati avut ultimul loc de munca (de ex. daca va veti transfera domiciliul intr-un alt Stat membru, dar continuati sa lucrati in statul dumneavoastra de origine) puteti, de asemenea, sa solicitati prestatii de somaj in statul in care ati avut ultimul loc de munca.

Daca, aplicandu-se legislatia din tara dumneavoastra de domiciliu, calculul cuantumului prestatiei de somaj se efectueaza pe baza remuneratiilor sau salariilor anterioare, atunci se va tine cont de remuneratia si salariul pe care l-ati avut in tara unde ati fost angajat in calitate de lucrator frontaliер.

C. Solicitantii unui loc de munca intr-o alta tara

Se intampla sa doriti sa cautati un loc de munca intr-o alta tara decat cea in care ati lucrat ultima data. Trebuie sa va intrebati in ce conditii si pentru cat timp va veti pastra drepturile la prestatiile de somaj.

Contrar celorlalte prestatii (pensie de batranete, de invaliditate, de urmas) prestatiile de somaj nu se acorda fara sa se tina cont de tara dumneavoastra de domiciliu sau de resedinta. Aceste prestatii sunt platite doar in timpul cand cautati un loc de munca intr-un alt stat, in conditii restrictive si pe o perioada limitata.

- Trebuie sa ramaneti la dispozitia serviciilor de ocupare din Statul care va acorda prestatiile de somaj timp de cel putin patru saptamani, dupa solicitarea dreptului la somaj. Cu toate acestea, aceasta perioada poate sa fie scurtata de catre serviciile de ocupare in cauza.

Ideea de baza este ca ar trebui mai intai sa epuizati toate posibilitatile de cautare a unui nou loc de munca in statul de origine, inainte de a va extinde investigatiile in strainatate.

In sapte zile de la plecare trebuie sa va inscrieti la serviciile de ocupare din tara in care cautati un loc de munca .

Trebuie sa va conformati procedurilor de control ale serviciilor de ocupare din aceasta tara.

Va veti pastra prestatiile de somaj timp de maxim trei luni.

Daca sunteti incapabil sa gasiti un nou loc de munca in acest timp, veti continua sa beneficiati de prestatii de somaj in tara in care ati avut ultimul loc de munca doar daca va veti intoarce inainte de sfirsitul acestor trei luni. Daca va intorceti dupa aceasta data, fara o autorizatie explicita de la serviciile de ocupare din aceasta tara, va veti pierde toate drepturile la prestatii. Aveti dreptul doar la o singura plecare trimestriala intre doua perioade de angajare.

Important

Numerosi someri isi pierd drepturile la prestatii pentru ca nu cunosc conditiile explicate mai sus. Ei parasesc tara unde au avut ultimul loc de munca, fara sa fie inscrisi la serviciile de ocupare; se inscriu prea tarziu la serviciile de ocupare din statul unde cauta un loc de munca sau se intorc dupa expirarea perioadei de trei luni.

In consecinta, va trebui sa contactati serviciile de ocupare din Statul care va acorda prestatiile de somaj inainte de a parasi tara. Aceasta institutie va va elibera un formular E 303 pe care va trebui sa-l prezentati autoritatilor tarii in care cautati un loc de munca pentru ca prestatiile sa fie platite intr-un termen rezonabil.

5.9 Care sunt prestatiile familiale?

Presatiile familiale sunt prevazute in legislatiile tuturor Statelor membre, insa caracteristicile si valoarea lor variaza considerabil dintr-o tara in alta. Este important sa stiti din timp tara care poate sa vi le acorde, precum si conditiile de acordare.

Ca si pentru drepturile la alte prestatii, Statul care trebuie sa va acorde prestatii familiale trebuie sa tina cont de perioadele de asigurare sau de angajare realizate conform legislatiei altor state membre, necesare pentru satisfacerea conditiei privind perioada de asigurare care va va da dreptul la aceste prestatii.

Daca membrii familiei au domiciliul in statul in baza legislatiei careia sunteti asigurat in calitate de lucrator salariat sau lucrator independent, aceasta tara va fi mereu competenta pentru plata prestatiilor familiale. In acest caz aveti dreptul la acelasi quantum al prestatiilor ca si cetatenii acelu stat.

Daca membrii familiei nu au domiciliul in statul in baza legislatiei careia sunteti asigurat, se aplica procedura urmatoare: daca intr-un asemenea caz, aveti dreptul la prestatii familiale conform legislatiilor mai multor state, familia va primi in principiu, quantumul cel mai mare al prestatiilor prevazute de legislatia unuia dintre aceste state. Cu alte cuvinte, familia dumneavoastra este considerata ca si cum toate persoanele ar avea domiciliul si ar fi asigurate in tara cu legislatia cea mai favorabila.

Daca principiul de baza este clar, aplicarea in practica depinde de circumstantele cazului specific: nu ezitati sa contactati institutia de afiliere pentru mai multe informatii.

Somerii care primesc prestatii de somaj conform legislatiei unui stat membru au dreptul la prestatii familiale conform legislatiei acestui stat, pentru ei si membrii familiei lor care au domiciliul intr-un alt Stat membru.

Titularii de pensii primesc in mod obisnuit prestatiile familiale de la statul care le plateste pensia. In cazul mai multor pensii, se aplica reguli specifice.

6. Pe scurt, drepturile voastre in calitate de ...

6.1 Lucrator frontalier

Un lucrator frontalier este un lucrator salariat sau independent, care exercita activitatea sa profesionala intr-un stat membru diferit fata de cel unde are domiciliul si in care se intoarce o data pe saptamana sau mai des.

In calitate de lucrator frontalier sunteti protejat de dispozitiile europene in domeniul securitatii sociale, la fel ca si toate celelalte categorii de persoane protejate de aceste dispozitii:

- Suntei asigurat in tara in care lucrati;
- Aveti dreptul la prestatii familiale, inclusiv pentru membrii familiei care au domiciliul intr-o alta tara;
- Primiti o pensie distincta din fiecare tara unde ati fost asigurat timp de cel putin un an.

Cu toate acestea, anumite reguli speciale guverneaza prestatiile de sanatate si cele de somaj.

- In ceea ce priveste prestatiile in natura, in caz de boala si de accident de munca, aveti dreptul de a alege, daca sunteti lucrator frontalier; puteti sa primiti aceste prestatii in tara de domiciliu sau in tara unde lucrati. In cea mai mare parte a cazurilor, va fi mult mai usor sa primiti aceste prestatii de sanatate in tara in care lucrati si in care petreceti cel mai mult timp. La pensie veti pierde totusi statutul de <lucrator frontalier> si nu veti mai avea dreptul la prestatii de sanatate in natura in tara in care ati fost angajat.

Important

Membrii de familie ai lucratorilor frontaliери nu au acest drept de a opta decat in cateva tari. Trebuie sa contactati institutia de asigurare de boala pentru mai multe informatii.

In ceea ce priveste prestatiile de somaj, aveti drepturi la prestatii daca sunteti somer definitiv doar in tara dumneavoastra de domiciliu, cu exceptia cazului in care puteti dovedi ca intretineti legaturi foarte stranse cu tara in care ati avut ultimul loc de munca (pentru calcularea cuantumului prestatiei, a se vedea punctul 5.8).

6.2 Lucrator sezonier

Un lucrator sezonier este o persoana care, in timpul unei perioade maxime de opt luni, efectueaza o munca sezoniera intr-o alta tara decat cea in care are domiciliul.

In calitate de lucrator sezonier, dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale va confera aceleasi drepturi si obligatii ca tuturor celorlalte categorii de lucratori. Sunteti asigurat mai ales in tara in care sunteti angajat in sezonul respectiv.

- In calitate de lucrator sezonier in somaj permanent, dispuneti de dreptul de a alege: puteti sa solicitati prestatii de somaj in tara unde erati lucrator sezonier sau in tara dumneavoastra de domiciliu.
- In calitate de lucrator sezonier care este in somaj si primeste prestatii de somaj in tara unde era lucrator sezonier, puteti, in aceleasi conditii ca si ceilalti lucratori salariati (punctul 5.8) sa plecati in alta tara pentru a cauta aici un loc de munca. In acest caz, perioada de trei luni, timp in care va pastrati drepturile la prestatii se limiteaza, totusi, la perioada ramasa pana la finele sezonului pentru care fuseseti angajat.

6.3 Lucrator detasat in strainatate

Un lucrator detasat in strainatate este un lucrator care in mod normal lucreaza intr-un stat dar care este trimis in alt stat, pentru o perioada, pentru a lucra pentru compania sa. Perioada maxima de detasare este de 12 luni, in cazuri exceptionale, poate fi prelungita pana la 24 de luni.

In calitate de lucrator detasat in strainatate, ramaneti asigurat in tara in care sunteti angajat permanent, aceasta insemnand ca veti continua sa platiti cotizatii sistemului de securitate din aceasta tara.

Aveti dreptul la toate serviciile de sanatate in tara in care ati fost trimis, indiferent ca v-ati transferat domiciliul sau nu.

Aveti dreptul la prestatii familiale in tara in care ramaneti asigurat, oricare ar fi tara unde au domiciliul membrii familiei dumneavoastra.

In caz de somaj aveti dreptul la prestatii de somaj in tara in care sunteti in mod normal angajat, insa daca v-ati transferat domiciliul in tara unde ati fost detasat, puteti la fel de bine sa solicitati aici prestatii de somaj.

Inainte de a parasii tara unde sunteti in mod normal angajat, trebuie sa solicitati formularele E 101 si E 106 care trebuie sa dovedeasca detasarea si dreptul la prestatii in natura.

6.4. Titular al unei pensii

Dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale ofera o protectie considerabila titularilor de pensii (de batranete, de invaliditate sau de urmas).

Important

Acest lucru e valabil nu numai pentru vechii lucratori migranti, dar pentru toti cei care apartin acestui stat membru care au dreptul la o pensie in cadrul unui regim normal de pensionare. Insa daca nu ati parasit niciodata tara dumneavostra pe parcursul profesiei, puteti sa faceti apel la dispozitiile comunitare daca sunteti titularul unei pensii si aveti domiciliul sau resedinta o perioada intr-o alta tara .

Iata, succint, care sunt drepturile dumneavostra:

A. Pensii

Aveti dreptul la o pensie distincta acordata de fiecare tara in care ati fost asigurat timp de cel putin un an, atata timp cat indepliniti conditiile cerute de legislatia nationala respectiva (de ex. varsta de pensionare, alte conditii cerute). Daca este necesar, perioadele de asigurare realizate in alte tari vor fi insumate.

Pensia va va fi acordata fara restrictii, modificari sau suspendari acolo unde aveti domiciliul pe teritoriul Uniunii Europene sau in Spatiul Economic European. Cu toate acestea, situatia nu este aceeaasi pentru anumite suplimente de pensie sau de pensii sociale acordate in functie de venituri (a se vedea punctul 5.6).

B. Prestatii de boala

Aveti dreptul la toate prestatiile in natura, acordate in caz de boala, in tara dumneavostra de domiciliu, chiar daca nu ati fost niciodata asigurat in acest Stat. Trebuie totusi, daca aveti domiciliul in una dintre aceste tari care va acorda o pensie, sa aveti dreptul la prestatii medicale prevazute de legislatia sa si sa intruniti conditiile cerute aici.

In timpul unei sederi temporare intr-o alta tara, aveti dreptul la toate prestatiile in natura care se dovedesc a fi necesare in timpul sederii.

C. Prestatii familiale

Aveti dreptul la prestatii familiale pentru membrii familiei, in statul in care dumneavostra si membrii familiei aveti domiciliul pe teritoriul Uniunii Europene sau in Spatiul Economic European. Aceste prestatii sunt platite de catre institutia tarii care va acorda pensia. Daca aveti dreptul la mai multe pensii din diferite tari, puteti primi

prestatiile cele mai ridicate prevazute de legislatia unuia dintre aceste state. (a se vedea punctul 5.9).

6.5 Student

Din ce in ce mai mult tinerii aleg sa efectueze o parte sau chiar in totalitate studiile intr-o alta tara. Printre problemele care apar in mod frecvent, (pe langa cele legate de limba, recunoasterea diplomelor, a locuintei), accesul la ingrijirile medicale si la prestatiile de sanatate nu sunt, fara indoiala, cele mai mici. Dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale ofera solutii practice, mai ales dupa extinderea, chiar partiala, a aplicarii si pentru aceasta categorie de persoane:

- Studentii care au domiciliul in statul in care sunt asigurati in tara lor de origine, au dreptul pe durata cursurilor, la toate prestatiile de boala in natura prevazute de legislatia acestei tari. Pentru aceasta, ei au nevoie de formularul E 109 pe care il pot solicita institutiei la care ei sau parintii lor sunt asigurati.
- Studentii care au resedinta (sedere temporara) in statul unde urmeaza cursurile au dreptul la toate ingrijirile medicale in natura.

6.6 Turist

In fiecare an, milioane de turisti se deplaseaza in Europa pentru a-si petrece vacantele in strainatate. In caz de boala sau de accident, ei trebuie sa aiba acces la serviciile de ingrijire medicale in caz de boala care sunt necesare, in tara unde calatoresc.

Daca dispozitii comunitare in domeniul securitatii sociale va sunt aplicabile (a se vedea capitolul 2) aveti dreptul, in egala masura ca si cetatenii statului respectiv, la toate prestatiile de sanatate care se dovedesc medical necesare in tara unde calatoriti.

Pentru a beneficia de aceste prestatii, trebuie sa fiti in posesia cardului european de asigurari medicale sau a formularului E 111.

Daca ati uitat sau pierdut cardul europeana, puteti sa cereti institutiei dumneavoastra de asigurare medicala sa va trimita rapid **certificatul provizoriu de inlocuire** prin fax sau prin posta electronica. Acest document este echivalentul cardului european si va va permite, in aceeasi masura, accesul la ingrijiri medicale in timpul unui sejur temporar intr-un alt stat membru. Acest demers trebuie facut numai daca o spitalizare se dovedeste a fi necesara.

Faptul ca nu puteti sa prezentati cardul nu trebuie sa aiba consecinte asupra tratamentului medical. Din contra, din punct de vedere financiar acordarea ingrijirilor medicale ar putea sa nu se faca in aceleasi conditii ca cele care va sunt garantate atunci cand puteti sa dovediti statutul de asigurat pe baza cardului european sau a documentelor echivalente. Intr-adevar, s-ar putea intampla ca medicul sau institutia medicala sa va ceara sa platiti tariful intreg,

sau sa achitati o suma reprezentand cheltuielile care nu ar fi fost perceputa unei persoane asigurata in acelasi Stat membru. In caz de necesitate, institutia ar putea sa va ajute, trimitandu-va prin fax sau posta electronica un certificat provizoriu de inlocuire sau un formular E 111, model nou.

6.7 Persoana inactiva

Dupa cum s-a descris in capitolul 2, persoanele care nu sunt salariate, nici independente, nici titulare a unei pensii de batranete, sau neprotejate mai mult sau mai putin de catre un regim general de asigurare pentru lucratori – adica persoanele inactivate, nu sunt inca protejate in aceasta calitate de dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale.

In anumite cazuri, ele beneficiaza de o protectie in calitate de membrii de familie ai unui lucrator salariat sau independent sau a unui titular de pensie. In toate celelalte cazuri, aceste persoane nu pot sa se bazeze pe dispozitiile comunitare atunci cand au domiciliul sau resedinta o perioada in strainatate.

Cu toate acestea, nu inseamna ca aceste persoane sunt pe deplin neprotejate. In anumite cazuri, asigurarea lor privata poate asigura o anumita protectie, chiar si in strainatate. Nu ezitati sa contactati institutia dumneavoastra de asigurare pentru mai multe informatii.

6.8 Cetatean al unui stat tert

Consiliul a hotarat de curand extinderea Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 si pentru cetatenii statelor terte si care au o sedere legala intr-un Stat membru. Este vorba de Regulamentul (CE) nr 859/2003. In consecinta, cetatenii statelor terte, membrii familiilor lor si urmasii pot invoca dispozitiile europene in domeniul securitatii sociale, atunci cand se gasesc intr-un alt stat membru si in situatiile in care toate elementele nu se refera la interiorul unui singur stat membru (de ex. un lucrator care munceste in Belgia si ai carui copii studiaza in Franta poate sa ceara prestatii familiale in pofida faptului ca copii lui nu au domiciliul in Belgia). In ceea ce priveste prestatiile familiale, dispozitii specifice se aplica in privinta Austriei si Germaniei.

7. Functionarea in practica a dispozitiilor comunitare

Obiectivul, principiile si continutul dispozitiilor comunitare in domeniul securitatii sociale au fost abordate in capitolele 1-6. Pentru a va pune drepturile in practica, acest capitol va da informatii generale referitoare la functionarea in practica a acestor dispozitii.

7.1 Regulile comunitare sunt prioritare: nu va ingrijorati de conflictele intre legislatiile nationale si regulamente

Dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale se numara printre regulile cele mai cunoscute din Uniunea Europeana. Fiind regulamente, ele au putere de lege si sunt direct aplicabile in toate Statele membre. Cu alte cuvinte, aceste dispozitii sunt obligatorii pentru toti si trebuie sa fie respectate de catre administratiile si institutiile publice nationale, institutiile de securitate sociala si tribunale. Regulile comunitare au intaietate atunci cand se opun dispozitiilor legale nationale.

Exemplu

Conform formularilor din legile anumitor state membre, pentru a avea dreptul la anumite prestatii este necesara cetatenia statului in cauza; aceasta conditie este suprimata de <efectul direct> al dispozitiilor comunitare in domeniul securitatii sociale pentru toate persoanele vizate de aceste dispozitii.

In pofida acestui lucru, apar adesea probleme din cauza unei interpretari restrictive a regulamentelor comunitare sau a unei aplicari incorecte a acestora sau privind o prestatie particulara care iese din campul lor de aplicare. In aceste cazuri, nu va ingrijorati: aveti dreptul sa invocati direct dispozitiile comunitare potrivite in fata tuturor institutiilor publice si tribunalelor competente de fiecare data cand dispozitiile se pot aplica in cazul dumneavoastra.

7.2 Formulare si formalitati

Formularele si procedurile oficiale sunt adesea considerate in mod eronat ca fiind complicate si greoaie. Cu toate acestea, acestea sunt indispensabile in raport cu institutiile straine de securitate sociala si pot sa va ajute, cu succes, in obtinerea drepturilor intr-un timp rezonabil.

La nivel national, in propria dumneavoastra tara, trebuie sa completati formulare si sa respectati anumite proceduri pentru a solicita prestatii de securitate sociala. Atunci cand este vorba de institutii straine, aceste formalitati sunt foarte importante: de ex. institutia straina trebuie sa stie in ce tara sunteti asigurat, daca indepliniti conditiile de primire a prestatilor sub legislatia acestei tari si ce institutie o va rambursa cand va va acorda prestatii (dumneavoastra sau membrilor familiei dumneavoastra)

Va fi foarte greoi si complicat ca institutia straina in cauza sa fie obligata sa efectueze demersurile urmatoare pentru fiecare caz particular:

- sa caute numele si adresa institutiei competente dintr-o alta tara
- sa faca o cerere pentru obtinerea de informatii
- sa o trimita institutiei competente ;
- sa astepte raspunsul inainte de a lua o decizie.

Aceste proceduri greoaie si descurajante pot fi evitate recurgand la formulare speciale destinate sa garanteze o comunicare internationala rapida si eficienta intre institutiile de securitate sociala vizate de dispozitiile comunitare. Aceste formulare contin toate informatiile necesare pentru a determina si atesta drepturile dumneavoastra la prestatii. Inainte de a pleca, trebuie sa cereti institutiilor competente sa va furnizeze formularele potrivite. Cand ajungeti intr-o tara straina, institutiile din locul de domiciliu sau resedinta unde prezentati aceste formulare pot examina cazul dumneavoastra fara intarziere.

Acestea sunt principalele formulare :

- seria E 100 pentru detasari in strainatate si drepturi la prestatii de sanatate si de maternitate
- seria E 200 pentru calculul si plata pensiilor
- seria E 300 pentru dreptul la prestatii de somaj
- seria E 400 pentru prestatii familiale

Anumite formulare nu sunt numai indispensabile pentru a asigura cooperarea institutiilor de asigurare sociala in cauza dar, in plus, acestea contin adesea informatii utile pe verso (de ex. nume si adrese ale institutiilor din alt Stat membru). Bineinteles, daca uitati sa cereti formulare potrivite inainte de a pleca, puteti tinsi sa cereti dreptul la prestatii: institutia din celalalt stat membru isi va procura direct formulare necesare de pe langa institutia competenta din tara dumneavoastra. Retineti ca acest lucru ar putea sa intarzie considerabil luarea deciziei in cazul dumneavoastra.

Se intampla uneori ca lucatorii atunci cand iau contact cu sistemele de securitate sociala ale mai multor state membre (de ex lucatorii detasati in strainatate, lucatorii frontaliери, lucatorii sezonieri) sa nu poata sa prezinte, intr-un anumit termen, o cerere unei autoritati, unei institutii sau unui tribunal intr-un anume stat membru. Acest lucru ar putea determina pierderea partiala sau totala a drepturilor la prestatii sub legislatia nationala a acestui stat. Pentru a evita aceasta consecinta neplacuta dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale stipuleaza ca cererea dumneavoastra va fi luata in considerare daca o prezentati in acelasi termen unei autoritati, unei institutii sau unui tribunal similar intr-un alt stat membru (unde aveti domiciliul sau resedinta). Cererea dumneavoastra va fi imediat transmisa statului competent.

Lucatorii care au fost salariati sau independenti in mai multe state membre sunt confruntati cu probleme de cunoastere a institutiei nationale unde trebuie sa depunda cererile de pensie de invaliditate sau de batranete. In principiu ei se pot adresa, intotdeauna, institutiei Statului

membru unde au domiciliul, chiar daca persoana in cauza nu a fost niciodata asigurata in acest stat. Institutia statului de domiciliu va transmite cererea institutiei abilitate si data initiala de prezentare a cererii va fi considerata ca data de prezentare la institutia potrivita. Cel interesat ar trebuie sa profite de aceasta solutie deoarece este mai simplu si mai facil de prezentat cererea in statul de domiciliu. O cerere pentru prestatii de invaliditate poate fi, de asemenea, prezentata in statul unde a intervenit invaliditatea, in timp ce o cerere de pensie de batranete poate fi trimisa institutiei unde cel in cauza a fost asigurat in timpul ultimului loc de munca, daca nu a fost asigurat in statul de domiciliu.

Formularele si procedurile mentionate anterior trebuie sa faciliteze raportul intre institutiile de securitate sociala ale mai multor state membre. Ele pot sa va ajute in dobandirea de prestatii intr-un timp rezonabil si sa se respecte datele limita de depunere a cererilor. Trebuie sa remarcati ca aceste date limita si celelalte formalitati de urmat pentru a cere prestatii depind de dispozitiile legislatiei nationale si vor fi diferite de la o tara la alta. In consecinta nu ezitati sa va adresati in timp util institutiilor potrivite pentru mai multe informatii referitoare la demersurile pe care trebuie sa le faceti pentru a obtine prestatii.

7.3. Tari straine, limbi straine - nu neaparat o problema!

De fiecare data cand lucrati, aveti domiciliul sau resedinta intr-o tara straina, limbile straine ar putea sa va ridice probleme, mai ales terminologia complicata a domeniului securitatii sociale. O necunoastere a limbii straine poate foarte usor sa determine o neintelegere si ar putea sa ingreuneze cererea de prestatii, respectarea termenelor de introducere a recursului.

Din acest motiv, regulile comunitare referitoare la securitatea sociala contin dispozitii explicite care pot sa va ajute sa evitati si sa rezolvati problemele legate de limba in legatura dumneavoastra cu institutiile straine.

Diversele formulare primite la sosirea dumneavoastra intr-un alt stat (punctul 7.2) ar trebui sa fie disponibile in toate limbile oficiale din Uniunea Europeana si Spatiul Economic European, anume :

germana	ungara	poloneza
engleza	islandeza	portugheza
daneza	italiana	slovaca
spaniola	letona	slovena
estoniana	lituaniana	suedeza
finlandeza	malteza	ceha
franceza	olandeza	
greaca	norvegiana	

Atunci cand prezentati un formular unei institutii straine aceasta poate sa-l compare cu unul redactat in limba nationala, in acest fel continutul formularului este lesne de inteles chiar daca a fost scris intr-o alta limba straina. Nu ezitati sa prezentati formularele institutiei straine, se va sti ce este de facut.

Cererile si documentele pe care le veti prezenta institutiei sau tribunalului unui alt stat membru nu pot fi respinse daca nu sunt scrise in limba oficiala a statului respectiv. Cu alte cuvinte, puteti sa prezentati cererile dumneavoastra, scrisorile si certificatele in limba materna (daca se numara printre limbile oficiale mentionate), daca considerati necesar si util.

Este evident ca acest lucru poate sa intarzie decizia relativa la cerea dumneavoastra inasa cel putin ati putea sa va exprimati clar si sa evitati neintelegerile.

Un mecanism comunitar a fost elaborat de curand avand drept scop sa ajute institutiile nationale sa grabeasca traducerea documentelor prezentate intr-o limba straina.

In ceea ce privesc deciziile speciale referitoare la cererile de pensii, aveti dreptul sa primiti succint, in limba materna, toate deciziile luate de catre institutiile straine. Deciziile complete vor fi anexate la acel exemplar.

Putem constata ca problemele lingvistice nu constituie in mod absolut un obstacol insurmontabil pentru ca sa valorizati drepturile dumneavoastra de securitate sociala pe teritoriul Uniunii Europene sau in Spatiul Economic European. Cu toate acestea, vorbirea unei limbi straine va fi intotdeauna un atu si o bogatie personala.

7.4 Institutiile de securitate sociala ale statelor membre: un punct de contact in caz de probleme

Atunci cand va confruntati cu legi si reglementari straine de securitate sociala, formulare complicate si termeni necunoscuti, nu ezitati sa va adresati institutiei competente de la locul de munca, de domiciliu sau rezidenta pentru ajutor si mai multe informatii. In principiu, aceste institutii sunt gata sa va ajute, inclusiv in cazuri dificile.

Uneori se poate dovedi util de contactat un organism de legatura specializat in abordarea problemelor de securitate sociala transfrontaliera.

Adresele institutiilor in cauza figureaza pe verso in formularele descrise la punctul 7.2.

Daca aveti indoieli in legatura cu continutul unui raspuns sau al unei informatii date de o institutie nationala si in conformitate cu dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale, trebuie mai intai sa contactati institutia in cauza, ceea ce ar putea sa determine schimbarea pozitiei sale. Acest lucru se aplica de asemenea deciziilor oficiale luate in materie de drepturi la prestatii, insa nu uitati de termenele de depunere a apelului oficial.

7.5. Intentarea unei actiuni in justitie: cel mai strict drept

Nenumarate motive pot sa va determine sa actionati in justitie:

~ necunoasterea din partea institutiilor locale a dispozitiilor potrivite din dreptul national sau comunitar si a jurisprudentei tribunalelor nationale si a Curtii de Justitie a Comunitatilor Europene.

Chiar si pentru experti este practic imposibil sa cunoasca toate detaliile acestor legi si sa le aplice corect.

~ o interpretare prea stricta sau prea lejera a dispozitiilor existente de catre institutia in cauza: dispozitiile nu sunt intotdeauna foarte clare si trebuie adesea sa fie interpretate de catre responsabilii cu aplicarea lor in practica .

~lacunele textelor juridice si situatiile neprevazute care cer o decizie in justitie

Aveti dreptul sa aplicati metodele de atac puse la dispozitia dumneavoastra de catre legislatia nationala in aceste situatii sau in situatii similare, daca, dupa parerea dumneavoastra, o decizie este partial sau in totalitate eronata.

Atentie !

Cand primiti o decizie, o cerere de informatii suplimentare sau pur si simplu o scrisoare din partea unei institutii de securitate din oricare Stat membru referitoare la cererea pe care ati prezentat-o, pastrati intotdeauna plicul in care a fost trimisa. De ce ?

Exemplu

Daca ati prezentat o cerere de pensie: institutia competenta va trimite o decizie de respingere si data care apare pe decizie este de exemplu 1 februarie. Insa, din motive necunoscute, o primiti la 1 septembrie. Decizia ar fi de contestat, insa apelul ar fi trebuit introdus in timp de trei luni de la data primirii. Daca ati aruncat plicul, data care ramane este 1 februarie, insa daca l-ati pastrat mai aveti timp pana la 30 noiembrie pentru a va cere drepturile!

Se poate dovedi ca, din motive aparent nejustificate, plata pensiei va fi suspendata: nu va multumiti cu explicatiile date prin telefon, chiar daca vin din partea institutiei competente! cereti intotdeauna o decizie scrisa. Numai pe aceasta baza puteti sa intentati un proces.

Procedurile juridice difera de la un Stat membru la altul. Intr-o maniera generala trebuie sa epuizati toate caile de recurs in fata institutiilor de securitate sociala, inainte de a intenta o actiune in justitie. Daca nu respectati aceasta regula riscati sa pierdeti dreptul la apel la tribunal. Asa se va intampla daca asteptati prea mult timp dupa ce institutia competenta a luat decizia de a va examina apelul.

Avand in vedere complexitatea problemei si tinand cont ca a face apel la un avocat pentru a va apara interesele in justitie s-ar putea dovedi foarte costisitor daca apelul este acceptat, iar daca este respins va recomandam sa contactati mai intai, daca este posibil, consultanti juridici specializati in domeniu (adesea angajati de catre sindicate sau de organizatii de lucratori migranti) care pot, printre altele, sa va indice exact pasii care trebuie sa-i urmati si sansa dumneavoastra de reusita.

7.6 Curtea de justitie a Comunitatilor Europene – garantul drepturilor cetatenilor europeni

Dupa adoptarea dispozitiilor comunitare in domeniul securitatii sociale, Curtea de Justitie a Comunitatilor Europene a dat mai mult de 500 de sentinte pe baza interpretarii acestora, cea mai mare parte in favoarea lucratorilor migranti si a familiilor lor. Acest numar demonstreaza rolul important jucat de Curte in protectia cetatenilor europeni. Este foarte important, avand in vedere indoelile vis-a-vis de dispozitiile comunitare, aplicarea in cazuri individuale si interpretarea fata de legislatia nationala .

In consecinta, nu este exagerat sa afirmam ca fara jurisprudenta Curtii de Justitie a Comunitatilor Europene, protectia dispozitiilor comunitare in domeniul securitatii sociale ar fi mai putin eficienta, completa, si mai putin satisfacatoare. Curtea este garantul juridic al cetatenilor europeni care isi exercita dreptul de a se deplasa si a se deplasa pe teritoriul european.

Avand in vedere rolul important al Curtii, ar trebui sa cunoasteti procedura exacta care ar trebui urmata pentru ca aceasta sa aiba importanta in decizia relativa a cazului dumneavoastra.

~ Curtea de Justitie a Comunitatilor Europene nu hotaraste direct in cazuri individuale in domeniul securitatii sociale. Deciziile se limiteaza la interpretarea dispozitiilor comunitare corespunzatoare rezolvarii unui caz particular. Aceasta interpretare se impune totusi tuturor partilor interesate (tribunalelor nationale, institutiilor de securitate sociala, persoanelor individuale) si este esentiala pentru decizia finala luata in cazul dumneavoastra;

~ In consecinta, nu puteti sa intentati direct o actiune la Curtea de Justitie a Comunitatilor Europene. Totusi, trebuie intotdeauna sa va adresati tribunalelor nationale, dar nu este necesar sa va epuizati toate solutiile si caile de recurs prevazute de legislatia nationala;

~ Tribunalul national care hotaraste in cazul dumneavoastra poate sa ceara in caz de neclaritate, si, daca pentru ceea ce va priveste, decizia depinde de interpretarea, parerea Curtii referitoare la interpretarea unei dispozitii anume a regulilor comunitare in domeniul securitatii sociale. In acest caz este vorba de o <problema prejudiciara>. Fiecare tribunal national in cauza, a se intelege, in prima instanta, poate reclama acest tip de decizie. In lipsa de alte apeluri posibile impotriva deciziei tribunalului national acesta trebuie sa ceara o

decizie cu titlu prejudiciar. In consecinta, puteti intotdeauna sa propuneti ca in cazul dumneavostra judecatorul sa consulte Curtea de Justitie a Comunitatilor Europene.

~ In final este posibil, de asemenea, ca Comisia Europeana sa sesizeze Curtea de Justitie atunci cand considera ca dispozitiile legale si reglementarile nationale sunt incompatibile cu regulile europene (recurs in lipsa).

Pentru a intainta aceasta procedura nu sunt cerute nici epuizarea tuturor solutiilor si cailor de atac nationale si nici existenta unui caz individual. Cu toate acestea, procedura este foarte lunga si groaie si in cele 400 de sentinte ale Curtii cei care au castigat dupa un recurs in lipsa sunt rari, in timp ce 90 % s-au bazat pe probleme prejudiciare inaintate de catre tribunalele nationale.

In cea mai mare parte a cazurilor, nu va fi necesar nici macar de a sesiza Curtea de Justitie a Comunitatilor Europene, deoarece jurisprudenta existenta este suficient de clara pentru a se ocupa de cazul dumneavostra. Este important, din acest motiv, ca avocatii, consilierii juridici si tribunalele nationale sa cunoasca perfect aceasta jurisprudenta .

8. Alte intrebari?

Diverse capitole din acest ghid au drept scop sa va dea o idee generala a protectiei, prevazute de dispozitiile comunitare in domeniul securitatii sociale a cetatenilor europeni care-si exercita dreptul lor la libera circulatie. Informatiile propuse pot sa va ajute sa intelegeti cand cazul dumneavoastra este prevazut de dispozitiile comunitare si care ar putea fi drepturile si obligatiile, in conformitate cu aceste dispozitii.

Asa cum s-a mentionat la inceputul acestui ghid este totusi imposibil sa se explice fiecare dispozitie comunitara si sa se dea o idee clara referitoare la un caz particular. In consecinta este posibil ca numeroase indoieli si semne de intrebare sa existe dupa lectura acestui ghid. Daca este adevarat, va recomandam sa contactati imediat institutiile si organismele locale, regionale sau nationale competente pentru mai multe informatii.

Daca in pofida acestui fapt nu sunteti intotdeauna multumit de rezultatul demersurilor facute nu ezitati sa prezentati cazul dumneavoastra Comisiei Europene. In masura posibilului, vom raspunde intrebărilor dumneavoastra, vom contacta institutiile europene si vom incerca sa va ajutam in obtinerea drepturilor dumneavoastra. Avand in vedere numarul considerabil de cazuri individuale prezentate in fiecare an, facem din acest moment apel la rabdarea dumneavoastra.

Trebuie sa adresati scrisoarea dumneavoastra:

Comisia europeana
Directia generala ocupare, afaceri sociale si egalitate de sanse
Protectie sociala si integrare sociala
Libera circulatie a lucratorilor si coordonarea sistemelor de securitate sociala
Rue de la Loi 200
B-1049 Bruxelles